

Muzej grada Šibenika  
Pučko otvoreno učilište Vodice  
**Vodice kroz povijest**

**Za izdavača**  
Željko Krnčević  
Gordana Birin

**Autori tekstova**  
Lucija Benyovsky, Toni Brajković, Bruno Brakus,  
Marijana Klisović, Željko Krnčević, Alen Matić,  
Domagoj Menđušić, Emil Podrug

**Autor teksta deplijana**  
Toni Brajković

**Institucije koje su sudjelovale u izradi izložbe**  
Muzej grada Šibenika, Hrvatski institut za povijest

**Lektura tekstova**  
Nataša Jurić Stanković

**Korektura tekstova**  
Toni Brajković

**Dizajn izložbenih panoa**  
Ante Filipović Grčić, 2FG studio

**Tisak izložbenih panoa**  
Lineta, Šibenik

**Tisak deplijana**  
Print centar, Šibenik

Šibenik 2019.



GRAD VODICE

PUČKO OTVORENO  
UČILIŠTE VODICE



MUZEJ GRADA ŠIBENIKA  
Šibenik City Museum



# VODICE KROZ POVIJEST

## VODICE KROZ POVIJEST



Povijest Vodica u stručnoj je i znanstvenoj literaturi nažalost jako oskudna. Članci objavljeni u raznim časopisima uglavnom su se periferno doticali Vodica unutar širijeg konteksta, a rijetki radovi obrađivali su tek pojedinačne teme, nikad na jednom mjestu ne sumirajući cjelokupnu kulturnu i povijesnu baštinu ovog vrijednog kraja. Godine 1976. u Vodicama je održan znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva, no ni tada niti u jednom radu područje Vodica nije bilo ničim posebno izdvojeno. Cilj je izložbe *Vodice kroz povijest*, koja prati istoimeni znanstveni skup, bar pregledno objediniti sva vodička stoljeća i tisućljeća koja su im na prostoru današnjeg grada Vodica prethodila. Pokušali smo predstaviti razvoj prostora, i naposljetku grada, počevši od kasnoneolitičkog (5000. – 4700. prije Krista) naselja Velištaka kod Čiste Male, preko liburnskih i rimskodobnih naselja na Velikoj Mrdakovici i Gradini kod Dragišića te starohrvatskih groblja u Čistoj Velikoj, Gaćelezima, Grabovcima, preko srednjovjekovne utvrde Rakitnice, sve do današnjih Vodica. Dio ovih nastojanja realizirana su izložbom *Arheološka baština vodičkog kraja* iz 2010. godine, no tek sada po prvi put obuhvatit će se period od prapovijesti do kraja Domovinskog rata.

Vodice su većinu svoje povijesti bile tek uzgredno i prigodno spominjane u kontekstu dvaju većih gradova: Zadra kao glavnog grada mletačke Dalmacije i Šibenika kao mikroregionalnog središta, upravnog i biskupijskog. Prvi zapis koji izrijekom navodi Vodice datira iz 1402. godine. Od tog vremena ovo se mjesto sve više naseljava, iako većina stanovništva i dalje živi u njegovu zaleđu: podno Velike i Male Mrdakovice, u Pirnicama te na Rakitnici i Rakitničkom polju. Ovaj prostor je, dakako, imao kontinuitet življenja od prapovijesti, tijekom antike do u srednji vijek na što je utjecao zaštićeniji položaj, plodna zemlja i, u prvom redu, izvori pitke vode. I upravo su ti izvori, neizmjereno mnoštvo njih, dali Vodicama ime i značaj. U sljedećim stoljećima Vodice postaju malo težačko mjesto orijentirano na polja, maslinu i lozu te na *blago* koje je hranilo gladna usta. Za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije uzdižu se na razinu općine, nasipa se stari dio obale, gradi se prva škola, osnivaju se telegrafski ured, Hrvatska čitaonica, itd. Osjećaju se nova vremena, no život težaka uglavnom ostaje isti. U turomnom razdoblju od druge polovine 19. do sredine 20. stoljeća izmje-

njuju se države i carstva, bolest filoksere, epidemija španjole i dva svjetska rata. Od svega nisu bili pošteđeni ni Vodičani pogođeni istom sudbinom koja je poharala i raselila velike dijelove priobalne Hrvatske i čitave sredozemne Europe. U turbulentnim vremenima svjetskih ratova, pogotovo Drugoga, i vodički je puk podnio brojne žrtve i razaranja. Sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća ovo mjesto doživljava preokret. Vodice polako izlaze iz sjene Šibenika i Zadra. Grade se hoteli, prvo *motel Vodice*, kasniji hotel *Imperial*, pa *Punta* i *Olympia*, turizam se budi, a malo težačko mjesto sve više poprima vizure turističke destinacije uz more. Osjeća se uzlet. U drugoj polovini šezdesetih godina osniva se trgovačko društvo *Vodičanka*, a vodička rivijera postaje sve prepoznatljivija destinacija. No početak devedesetih i Domovinski rat pored kraha bivše države označio je i kraj vodičkog turizma. Vodičani se u tim turomnim i teškim danima masovno priključuju obrani Hrvatske. Među ostalima treba spomenuti i prvu žrtvu iz Vodica – Marinka Karduma koji je kao pripadnik specijalne policije mučki ubijen 17. rujna 1991. godine u borbama kod šibenskog mosta.